

Projekt financira Europska Unija

IPA prekogranični program Hrvatska - Crna Gora 2007 - 2013
Sustainable development of Special interest tourism (SUD SIT)
Contract No. 2011-0017-975002

Ref. I26130014

Održivi razvoj turizma posebnih interesa

Osnovni podaci o projektu

Naziv projekta: „Održivi razvoj turizma posebnih interesa“ / „Sustainable development of Special interest tourism (SUD SIT)“

Nositelj projekta (MNE): Općina Tivat

Nositelj projekta (HR): Udruga hrvatskih putničkih agencija

Projektni partneri: Agroturizam Konavle, DUNEА, Turistička organizacija Tivat, Komunalno Tivat.

Program: Program prekogranične suradnje Hrvatska-Crna Gora u okviru Instrumenta pretpriступne pomoći IPA

Ukupna vrijednost projekta: 351.847,01 €

Iznos EU bespovratne pomoći: 293.597,32 €

Iznos EU bespovratne pomoći za RH: 119.037,27 €

Trajanje projekta: 24 mjeseca

Broj ugovora: 2011-0017-975002

Broj računa: HR8623600001501326313

Cilj projekta

Cilj projekta u okviru prekogranične suradnje Hrvatske i Crne Gore je poticanje razvoja turizma posebnih interesa (biciklizam, gastronomija, enologija, avanturistički turizam, itd.) kao vid turizma koji značajno doprinosi produženju turističke sezone. Stvaranjem novih, ujednačenih turističkih aranžmana s obje strane granice omogućit će se razmjena turista juga Hrvatske i Boke Kotorske.

Opći cilj projekta: Poboљšati kvalitetu života osiguravajući društveni i ekonomski razvoj kroz turistički sektor i zaštitu okoliša u pograničnom području Dubrovačko-neretvanske županije i Općine Tivat.

Specifični cilj: Proširiti i bolje iskoristiti različite ponude turizma posebnih interesa kroz zajedničke aktivnosti na području Konavala i Tivta

Rezultati

1. Standardizirani i razvijeni novi turistički paket aranžmani za posebne interese na području Konavala i Tivta
2. Unaprijeđena infrastruktura za biciklistički turizam u Konavlima i Tivtu kao preduvjetu za razvoj novih proizvoda za biciklistički turizam
3. Promocija zajedničkih turističkih programa

Aktivnosti

1. Procjena potencijala turizma posebnih interesa
2. Edukacija djelatnika touroperatora i putničkih agencija o turizmu posebnih interesa
3. Razvoj turističkog programa „Discover cross border routes and itineraries“
4. Studija izvedivosti biciklističke infrastrukture
5. Popravak signalizacije i biciklističkih staza u Konavlima
6. Mapiranje i priprema za GPS sustav
7. Kupnja standardnih i električnih bicikala
8. Osmišljavanje zajedničke *online* promocije
9. Osmišljavanje i realizacija promotivnih materijala
10. Organizacija posebnih zajedničkih događanja turizma posebnih interesa u Konavlima i Tivtu (biciklistička utrka)

Projektni sažetak

Dubrovačko-neretvanska županija orijentirana je na turizam, koji je jedna od glavnih gospodarskih grana, slično je u susjednoj Crnoj Gori i Opštini Tivat. Dok je Dubrovnik među najpoznatijim svjetskim destinacija, poznat po zidinama i dolascima kruzera, Tivat sa svojim položajem u Bokotorskom zaljevu te marinom za mega jahte Porto Montenegro polako postaje turistički i nautički centar Crne Gore. Većina stanovnika Dubrovnika i Tivta, direktno ili indirektno, povezana je s turizmom, ali samo dva mjeseca ljetne sezone nisu dovoljna kako bi se poboljšala kvaliteta života i osigurao socijalno ekonomski razvoj kroz turizam.

Tu uskače „SUD SIT – Sustainable development of Special interest tourism“, projekt prekogranične suradnje, koji će uvođenjem proizvoda za turizam posebnih interesa dovesti do obogaćenja ponude te produljenja boravka turista. Time bi se trebao riješiti problem kratke sezone, povećati prihodi od turizma i poboljšati standard stanovništva. Veoma je bitno što će se projektom osigurati i obostrana podrška turističke ponude Konavala, područja krajnjeg juga Hrvatske, i Tivta. Postojeća obalna turistička ponuda, trebala bi se ojačati kroz razvoj turističkih sadržaja vezanih uz povijest, kulturu, rekreaciju, sport, itd. S obzirom na položaj Konavala i Tivta, npr. razvoj biciklističke infrastrukture omogućio bi turistima posjećenost teško dostupnih mjestima te zaštićenih područja koja su turistički zanimljiva.

➡ **Sto kilometara biciklističke staze u Konavlima bit će uređeno i adekvatno označeno, mapirano i prilagođeno za GPS uređaje. Osim toga, više od 30 novih bicikala bit će osigurano za rekreaciju.**

➡ **Više od 50 djelatnika, organizatora putovanja te lokalnih davatelja usluga, imat će priliku od predstavnika najvećih europskih touroperatora saznati posebnost pojedinog tržišta za turizam posebnih interesa.**

➡ **Bit će razvijeno najmanje 20 novih paket aranžmana turizma posebnih interesa.**

➔ **Uvođenje standarda održivog poslovanja – Travelife.**

➔ **Očekuje se povećanje broja turista za 4% u 2014. godini van glavne sezone (srpanj&kolovoz), a prihoda u turizmu za 5% u pograničnom području do 2015. godine.**

Projektne partneri

Nositelj projekta u Hrvatskoj: UHPA

UHPA je dragovoljna nacionalna strukovna udruga hrvatskih putničkih agencija, registrirana ujedno i kao udruga poslodavaca. Naše redovne članice - putničke agencije, pored udovoljavanja svim kriterijima za poslovanje agencija propisanih Zakonom o pružanju usluga u turizmu, ispunjavaju i dodatne uvjete za članstvo u UHPA-i. Zajedno s pridruženim članicama (vodećim hotelskim poduzećima, nacionalnom zrakoplovnom tvrtkom, rent-a-car tvrtkama, izdavačima bankovnih i kreditnih kartica, turističkim zajednicama i drugima), naše članice realiziraju većinu organiziranog prometa u nas.

UHPA – Udruga hrvatskih putničkih agencija osnovana je 1992. godine i već punih 20 godina aktivno zastupa strukovne interese svojih članova. Danas je po svojoj organiziranosti, kontinuitetu i opsegu djelovanja vodeća strukovna udruga u turizmu u Republici Hrvatskoj. Uz 257 redovnih članova koji pružaju usluge turističkih agencija i turoperatora, UHPA okuplja i 160 pridruženih članova iz hotelijerstva, prijevoza, strukovnog obrazovanja te drugih ustanova i udruga vezanih uz turizam. Sveukupno, znak UHPA-e, kao znak povjerenja i kvalitete nalazi se na 532 prodajna mjesta naših članova.

UHPA zastupa interese svojih članova i na međunarodnoj razini kao redovna članica ECTAA-e i pridružena članica UNWTO-a. Unatoč činjenici da Hrvatska formalno još nije redovna članica EU, ukazana nam je čast dvogodišnjeg predsjedanja ECTAA-om na što smo vrlo ponosni. Predstavnici UHPA-e su vrlo aktivni i u radu tri radne grupe, odnosno komiteta ECTAA-e ali i Europske komisije gdje imamo predstavnika u ESCO referentnoj skupini – Ugostiteljstvo i turizam. Osim na europskoj razini, UHPA je vrlo aktivna i u regionalnoj suradnji, prije svega s udrugama turističkih agencija i turoperatora u Sloveniji, Srbiji i Makedoniji. U projektima koje financira Europska komisija UHPA je zadnje dvije godine s predstavnicima udruga turističkih agencija iz Grčke, Italije, Poljske i Bugarske surađivala na projektu EOS CODE – Principi održivog poslovanja u koji se u vrlo kratkom roku uključilo više od 50 članova UHPA-e i prihvatilo poslovanje u skladu s načelima razvoja održivog turizma. Na bazi reciprocitetnog članstva, posebne odnose UHPA njeguje s najsnažnijim svjetskim udrugama turističkih agencija, ASTA-om i DRV-om.

Kao dragovoljna strukovna udruga UHPA zastupa interese svojih članova i tijesno surađuje s Ministarstvom turizma Republike Hrvatske na različitim projektima. Ti su projekti usmjereni prije svega na povećanje broja organiziranih dolazaka i noćenja u pred i posezoni, kroz koje je osmišljeno preko 1000 novih turističkih proizvoda za specifične tržišne niše. Upravo je zahvaljujući UHPA-i ova misija turističkih agencija i turoperatora prepoznata kao važan segment turističke politike u Republici Hrvatskoj i uživa značajnu potporu Ministarstva turizma i Hrvatske turističke zajednice.

Svjesni činjenice da je stručni i kvalificirani kadar osnova kvalitete poslovanja svake turističke agencije i turoperatora, UHPA snažno djeluje i na ovom području. Kao udruga poslodavaca pregovara sa Sindikatom turizma i usluga Hrvatske o uvjetima rada u putničkim agencijama, a preko svojih predstavnika u Agenciji za strukovno obrazovanje na razvoju i unapređenju strukovnog obrazovanja za zanimanja u turizmu. Pridruženi članovi UHPA-e su sve najveće visokoškolske ustanove koje obrazuju menadžere u turizmu u Hrvatskoj, a predstavnici UHPA-e su članovi svih ispitnih povjerenstava za stručne ispite za voditelje poslovnica turističkih agencija, turističke vodiče i turističke pratitelje u Hrvatskoj. Povrh toga, UHPA intenzivno radi i na različitim oblicima neformalnog

obrazovanja zaposlenih u turističkim agencijama, njihovom redovitom informiranju i razvoju programa cjeloživotnog obrazovanja.

Posljednje tri godine Udruga hrvatskih putničkih agencija sudjelovala je u provođenju šest EU projekata, a pri tome je surađivala s europskim institucijama, udrugama i obrazovnim institucijama što joj je omogućilo zavidnu mrežu partnera u zemljama EU i regije. Uloga UHPA-e u okvirima domaćeg turizma iz godine u godinu jača, a dosadašnjim projektima pokazala je kako može ravnopravno konkurirati ostalim strukovnim organizacijama u EU. Kroz projekte i edukaciju kontinuirano donosimo dodatnu vrijednost turizmu. Ističemo, kako smo, u skladu sa svjetskim trendovima, počeli usku specijalizaciju članova Udruge putem klastera. Trenutno je aktivan Klaster za školska putovanja, u pripremi je još nekoliko kao što je Klaster pustolovnog turizma.

Projektni partner u Hrvatskoj: DUNEA – razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije

Regionalna razvojna agencija DUNEA d.o.o., kao regionalni koordinator razvoja Dubrovačko-neretvanske županije, ima dugogodišnje iskustvo u pripremi i provedbi razvojnih projekata financiranih iz nacionalnih i međunarodnih fondova. Kao sastavni dio DUNEA-e već dvije godine djeluje i Predstavnički ured DNŽ u Bruxellesu, koji je direktan kontakt s predstavnicima Europske komisije. DUNEA radi s partnerima iz cijele Europe. Projekte možemo podijeliti u sljedeće skupine: energetika, ICT, turizam, zaštita prirode, promet, kultura, poduzetništvo i uprava. Tijekom 2012./2013. godine ukupno je prijavljeno (samostalno ili u suradnji s projektnim partnerima) 52 projekta i 13 strateških projektnih prijedloga; 21 projekata je ugovorila DUNEA i DNŽ sa svojim institucijama, 14 projekata su ugovorili ostali korisnici s područja DNŽ, dok je 13 prijedloga u fazi evaluacije. Ukupan broj projekata u provedbi u protekloj godini je 35 čija je vrijednost 60.794.742,00 kuna. U 2012. godini, u suradnji s nositeljima projekata, a uz tehničku pomoć MRRFEU, DUNEA je započela pripremu 3 (tri) razvojna projekta, koja su imala do tada potrebnu dokumentaciju (vrijednosti cca 100 milijuna kuna), za prijavu na strukturne fondove EU. Sklapanje ugovora te početak provedbe očekuje se sredinom 2014.

Projektni partner u Hrvatskoj: Udruga Agroturizam Konavle

Udruga Agroturizam Konavle je nositelj svih aktivnosti na razvoju ruralnog turizma Konavala, te okuplja 121 člana, odnosno okuplja cjelokupnu ponudu ruralnog turizma Konavala. Sve aktivnosti, na temelju prethodne dobre prakse i suradnje Agroturizam Konavle provodi sa relevantnim institucijama u Republici Hrvatskoj, odnosno svojim partnerima i javnog i civilnog sektora. Razvoj i promocija ruralnog turizma u Konavlima, najjužnijoj hrvatskoj regiji, uvelike potiče pozitivne gospodarske, društvene i krajobrazne procese. Ruralni turizam zapošljava čitave obitelji koje rade na svom domaćinstvu, omogućuje život na ruralnom prostoru te valorizira tradicijsku baštinu i osigurava plasman poljoprivrednim proizvodima. Vizija Konavala kao destinacije izvrsnosti u ruralnom turizmu u potpunosti se uklapa u Strategiju ruralnog razvoja RH, posebno u onom dijelu koji predviđa održavanje ravnoteže između gospodarskog napretka, očuvanja okoliša i društvene stabilnosti ruralnih zajednica, te dodatno s obzirom na resurse koje Konavle dominantno posjeduju u odnosu na druga ruralna područja RH. Također, Studijom razvoja turizma Dubrovačko-neretvanske županije Konavle su označene kao ladanjsko područje, odnosno elitna destinacija ruralnog turizma.

Predstavnici Agroturizma Konavle sudjelovali su u EU projektu Multilateral Youth Exchange 1.1 "Eco people", čije su se aktivnosti krajem srpnja i početkom kolovoza 2013. godine održavale pod paskom neprofitne organizacije PRISM (International Promotion Sicily-World) u talijanskoj Caltanisetti, gradu u samoj unutrašnjosti Sicilije. U projektu su uz Agroturizam Konavle sudjelovale organizacije iz Bugarske, Cipra, Litve, Španjolske i domaćina Italije, a cilj projekta bio je usvajanje znanja i razmjena iskustava sudionika o svijesti i ponašanju prema ekologiji i okolišu, te važnosti te tema za održivi razvitak. U sklopu svakodnevnih aktivnosti predstavnici Agroturizma Konavle prezentirali su sudionicima Hrvatsku i Konavle s posebnim naglaskom na naše prirodne ljepote i očuvani okoliš, te održali gastro-prezentaciju s našim autohtonim proizvodima, simbolima i promotivnim materijalima. Projekt se odvijao u okviru programa EU "Youth in Action", a sudjelovanje Agroturizma Konavle rezultat je suradnje s Regionalnom razvojnom agencijom DUNEA-om, koja je s hrvatske strane pripremila projekt.

Nositelj projekta u Crnoj Gori: Opština Tivat

Opština Tivat realizira četiri projekta korištenjem sredstava iz predpristupnih fondova EU. Vodeći je partner projekta Održivi razvoj turizma posebnih interesa koji je djelom prekogranične suradnje s Hrvatskom. Kao partner sudjeluje u implementaciji projekata ORNIBA- zaštita ptica na Balkanu koji je djelom prekogranične suradnje BiH i Crne Gore. Opština, s još šest zemalja jadranske regije, sudjeluje i na projektu Zero Waste- Nula otpada. Prošle godine Opština Tivat je realizirala tzv. Bike Sharing, čime je Tivat postao prvi grad u Crnoj Gori u kojem je uveden javni servis za iznajmljivanje bicikala. Opština Tivat nalazi se u središnjem dijelu bokokotorskog zaljeva te je s površinom od 46 km² najmanja bokeljska općina. Ima oko 15.000 stanovnika, a turizam je glavna gospodarska grana. Opština Tivat je aktivni član Jadranske euroregije koja obuhvaća 27 članova iz sedam zemalja, kao i Eurodistrikta koji čine pet primorskih općina iz Crne Gore, jedanaest općina iz regije Campobasso iz Italije i jedna općina iz Albanije. Tivat se smjestio podno lovcenskog ogranka Vrmac, koji se proteže sa sjeveroistočne strane grada, a odmah nasuprot je tivatski zaljev, najveći od četiri zaljeva u Boki Kotorskoj.

Projektni partner u Crnoj Gori: Turistička organizacija Tivta

Turistička organizacija Tivta osnovana je 2004. godine, nakon donošenja Zakona o turističkim organizacijama. Glavni ciljevi TO Tivta su promocija općine te stvaranje uvjeta za aktiviranje turističkih resursa i očuvanje turističkog prostora, okoliša te kulturnog nasljeđa. Osnovan je Turistički informativni centar koji djeluje kao servis informacija vezanih uz smještaj turista, njihov boravak i sadržaj njihovog boravka, ali ujedno prati turistički promet. Osim organiziranja mnogobrojnih turističkih manifestacija u gradu, Turistička organizacija Tivta aktivno sudjeluje na sajmovima turizma diljem Europe.

Projektni partner u Crnoj Gori: Komunalno Tivat

Javno poduzeće Komunalno Tivat, u sadašnjoj organizacijskoj strukturi, postoji od 1999. godine, a osnovala ga je Skupština Opštine Tivat. Osnovna djelatnost je skupljanje općinskog komunalnog otpada te njegov transport do odlagališta Možura d.o.o Bar. Zbog sanacije, zemlja i zeleni otpad odlažu se na nekadašnjem gradskom deponiju Grabovac, a karton i PET ambalaža se odlažu u krugu voznog parka Komunalnog te se prešaju prije daljnje prodaje.